

SETMANARI DE LITERATURA, NOVAS Y ANUNCIIS

Dedicat ab preferencia al desarrollo de la vida teatral de Catalunya.

SORTIRÁ LOS DISSAPTES

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
 En Barcelona. Ptas. 2 trimestre.
 Fora ciutat. » 2 »
 Extranjery
 Ultramar. » 10 l' any.

Director: D. JOAN BRÚ SANCLEMENT

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
 Carrer de Petritzol, 6, quart.
 Despatx: de 12 à 2.]

PREUS DE CADA NÚMERO:
 Número corrent.. . . 0'10 Ptas.
 » atrassat. . . . 0'15 »
 » » pera
 los no suscrits. . . . 0'20 »

Notas Históricas

En la sala de la histórica capella de Sta. Agueda, hont acostuma celebrar sas sessions la Real Academia de Bónas Lletras, la Mesa del Congrès Catalanista, reuní als Mestres en Gay Saber avants nombrats y donantlos compte del acort de fundació d' una *Academia de la Llengua Catalana* y de son nombrament de Académichs fundadors, junt ab las demás disposicions anexas al esmentat acort, doná per fundada la Academia y 's retirá després, deixant sols als nous académichs pera que deliberessin y duguessin á cap los treballs difinitius de constituhir la nova corporació, de la qual tants fruyts se tenia dret á esperar. Fill sens dupte de las preocupacions que posan obstacles al desenrotllo de tot pensament innovador, nasqué en alguna personalitat de las allí reunidas, la idea de que 'ls Mestres en Gay Saber havian rebut son nombrament del Consistori dels Jochs Florals, y que per lo tant, un deber de conciencia ó de gratitut los obligava á consultar al honorable *Cos d' Adjunts* si devian ó no devian acceptar lo nombrament d' Académich ab que acabava d' honrarlos la Mesa del primer Congrès Catalanista.

Notoria es la falta de llógica en tal manera de rahonar, pero algun dels *Mestres* pertanyía á la minoria obstruccionista del Congrès, y encara que sa actitud perjudiqués lo progrés de la literatura catalana, s' havian ja posat en la pendent y no volgueren retrocedir y prestarse á donar ajuda á una entitat que, á cobrar vida robusta, 'ls

haguera recordat sempre la lleugeresa ab que ells s' havian oposat á la realisaeió del fet més gran que fins alashoras registravan los anals del catalanisme actiu.

Alguns, donchs, dels dits *Mestres*, acudiren al Consistori del Jochs Florals, demanant venia pera acceptar lo nombrament de Académichs, y 'l Consistori, no volguent resoldre per sí sol un punt tan delicat, convocá als Adjunts á reunió general.

Va efectuarse aquesta la nit del 13 d' Octubre de 1880, en los salons de la avuy desaparescuda associació «Fomento de la Producción Española». La concurrencia fou numerosa, y 's veyá ben á las claras que 'ls adversaris del Congrès havian sumat forsas pera lliurar allí una batalla, de la que únicament podian aprofitarsen los enemichs del catalanisme, en cas de sortirne guanyadors.

En dita sessió, memorable per sos tristos efectes, cegats per lo despit y per la enveja, foren de nou los agrupats entorn del periódich *La Renaixensa*, víctimas dels enemichs polítichs del despertament regional, y aixis com en lo Congrès foren conduhits per lo zorrillista senyor Sol y Ortega, en los Jochs Florals obehiren al senyor Roca y Roca, home de ideas castelarinas y director alashoras del diari *La Gaceta de Cataluña*, periódich contrari á tot principi descentralisador.

Lo senyor Roca y Roca, en la sessió de que parlém, presentá unas proposicions que á la vista del més míope 's veyá anavan encaminadas á matar la naixent institució de la Academia, proposicions que foren defensadas ab ardor per lo senyor D. J. Sardá y altres que 's deyan y s,

diuen encara catalanistas y contra las quals res pogueren las patrióticas y atinadas peroracions dels Srs. D. Conrat Roure y Vidal Valenciano que sostenian en aquells moments la bondat del acort del Congrés y son dret perfecte de creació de la Academia discutida.

La llum de la rahó quedá ofuscada y la Academia va constituhirse á pesar de tot, per esforços dignes d' aplauso de varis academichs; pero ab la retirada dels revoltosos portava ja clavada una espina al cor, espina que l' ha fet viurer malaltisa y que la conduhirá inevitablement á la mort.

Després de la sessió vingueren las opinions de la premsa y recordém que fora de la del *Diari Catalá*, los demés periódichs catalans se declararen també contraris de la creació de la Academia.

D. Joaquím Rubió y Ors, persona de erudició vasta, poeta dels que primer escrivieren en nostra llengua ants de la restauració dels Jochs Florals y Mestre en Gay Saber, dels més antichs, puig que sa proclamació data de 1863; fou lo distingit per sos companys ab lo honorós càrrech de President de la Academia. Los esforços fets per ell y altres companys de mestratje, foren infructuosos pera que los demés acceptessen la comanda del Congrés, y l lensada entre ells la poma de la discordia, no va ser possible tirar avant.

Aixís es que tan se val sia certa com no la anécdota que 's conta de haber acabat en punta una de las sessions primeras sobre la discussió de la *Abcecerolas*.

Per altra part, la docent corporació pera gosar de vida robusta, tenia de disposar de fondos propis ab los quals poder satisfacer sos gastos naturals, fondos que va probarse si 'ls assignarian las Diputacions provincials de Catalunya y las Diputacions van contestar que no 'n tenian aplicables al objecte. Aixó va desanimar molt. Nosaltres no obstant trobém natural que las Diputacions donessin tal resposta, puig donat lo que representan y cóm son nombradas té més importancia pera ella s subvencionar las corridas del «Fomento de la cria caballar» y las festas marítimas de qual-sevol Club de regatas que sostenir la vida d' una Academia de llengua regional.

Però la tasca es encara algun tan llarga y tenim de deixar la ploma fins un altra ocasió.

J. S.

¿TE 'N RECORDAS?...

(AMOROSA)

¿Recordas, nena hermosa, la fresca matinada que junts prop la ribera que besa 'l Llobregat sentats los dos estavam ab l' ànima ubriacada tenint entre mos brassos ton cos empresonat?...

¿Recordas que 'ns miravam, junyintnos de ventura y qu' ab armoniós cántich lo tendre rossinyol

alegre refilava, per entre l' espessura, sellant ab sa canturia lo nostre etern consol?...

¿Recordas que frenétichs juntárem prest los llavis y sortiren dos besos del fons de nostre cor?...

Fou prova d' olvidarne per sempre los agravis y dintre del pit náixer lo foch ardent d' amor.

Un temps aixís seguirem lo curs de nostra estrella, cada jorn estimante com més no 's pugui aymar; sens' pensar que tú ¡ingratal! lo brill que ne treya ella ab ton desdeny altívol l' havias d' apagar.

Si tot aixó recordas, ¿cóm es que ¡desdenyosa! no vels apiadarte de lo meu amarch plor?...

¿Es que voldrás complaure't, ab tot y esser hermosa, en véurer fet engrunas mon apassionat cor?

¡Oh, no, may. . . No ho puch creurer ma estimada don- (cella;

aixó n' es impossible que pugui arribá á sé.

Mes... ¿cóm es que ¡perjura! ne fás negre ma estrella mon amor olvidantne?... ¿Per qué, digas, per qué?...

JOAN ARBÓS ALEU.

Reus 1892.

LA PRIMERA CARTA

Trevallador honrat y feyner com en Cisco, en tot lo plá de Bucelona no se 'n coneixia un altre.

De massa bó 's perdia, puig era lo que se 'n diu un tros de pá, del que tothom ne feya 'l bon Jesús

Desde molt petit, marrech encara, ¡i corria més viu qu' una dayneta per las espayosas quadras de certa fábica, defensant la miserable setmanada de quatre pessetas.

Los seus par s, faltats de recursos, no pogueren donarli la instrucció que més tart havia de trovar en falta; perque, siga dit en honor de la veritat, lo que es en Cisco, en arrivant á la edat que s' es home, era ja un aixirit filador, tant entés en la feyna, que si hagués tingut lletra—com ell deya,—hauria pogut esser majordom, y no dels tontos.

Però, conformantse ab la seva sort, lo seu afany més gran consistia en estalviar quelcom de lo que guanyava, pera arreconar un capitalet, lo suficient pera comprar mobles y casarse després ab la hermosa Mundeta, una filadora molt honrada, ab la que festejava verament enamorat.

Abandonant per complert tota classe de vicis, lo reconet dels seus estalvis anava engrossintse, encara que poch á poch, pels sens ulls bastant depressa. L' únich vici que tenia, si segons ell tal se pot considerar, era lo de formar part de certa associació coral, en la que hi cantava de primer aquellas melodiosas composicions fillas del trevall, que tanta gloria van donar y están donant á Catalunya y á son autor l' inmortel Clavé. Alló 'l tenia fascinat; ja ho deya sempre:

—Quan plego de la fábica, no més penso en la meva Mundeta y en la nova cansó qu' estém ensajant los del coro. ¡Quinas «Flors de Maig» cantarém! No hi haurá pas *matón* en tot lo plá.

Aquest any, per las caramellas, vull anar á cantarlas á casa la promesa.—

Tot aixó ho contava entre 'ls seus companys ab un colorit en la expressió y ab frase tan ingénua, que no hi hi ploma para descriureho.

—Però aixó d' haver de apendre —repetia—la lletra

de las cançons de *oido*, per no saberne, á fé de Deu me crema. Soch un ase.

Si jo 'n sabia no més un borrall, cada setmana compraria *La Campana de Gracia*, que tantas vritats diu que clava als que 'ns governan..., pero, jo, burro fumut, m' haig de contentar en sentir com un altre la llegeix, y encara si no s' ho queda per ell, vull dir, si no crida.

Quan va tenir lo menester pera arreglarse lo niu ó sigui 'l piset pera aparellarse com dos coloms enamorats ab la simpática Munda, en Cisco, cumplint la paraula empenyada, va dur á l' altar á la que era la reyna del seu cor, pera jurarli devant de Deu l' amor inmens que li professava.

Al cap d' un any de gosar las venturas del amor conjugal, estimantse ab verdadera il·lusió, Deu los hi concedí un robust y hermós baylet, ros com un ángel, al qual van prodigar un carinyo entranyable.

Dit baylet va anar creixent al escalf dels petons de sos virtuosos pares, com creix una tendra flor ab los raigs del sol que s' hi reflectan.

¡Qu' era aixerit!

En Cisco y la Munda, se l' estimavan tant com Joseph y María al Jesuset.

—Mira, noy; —cada vespre quan plegava del treball deya en Cisco al seu fill, boy posantsel á la falda. —Quan siguis una mica espigadet, te faré anar á estudi encara que per tu m' hagi de treure lo menjar de la boca. No vull que sias un burro de treball com ton pare, perque si jo tingués lletra, d' altra manera la ballariam tots plegats.

Y 'l nen, agafantli 'l bigoti per las puntas, l' estava fentli acostar, del mal que li feya, lo cap fins á tocar ab la seva carona d' ángel, en la qual en Cisco, vessant de ventura, li estampava com un ruixat de petons, mentres la Munda tot arreglant lo sopar, se menjava ab la vista tant al pare com al fill del seu cor.

Quan aquell nen, en Ramonet, que aixis se deya, va esser ja un bordegás més viu qu' una centella, son pare tot seguit procurá ferlo anar á estudi perque aprengés forsa de lletra.

Y aplicantse, aplicantse, en poch temps va aprendre de cor tots los cartells de la escola. En menos d' un any va adelantar molt, tant, que ja ho deya 'l mestre:

—Quants ganápias al meu estudi venen que no saben ni la meytat de lo que sab aquest menut.

En Cisco, al veure 'ls avensos del seu fill, no cabia á la pell..., no sabia cóm explicarho als seus amichs y coneguts:

—¡Si vejessou com s' empassa las lletas!— los deya.

—¡Quedariau parats!

Estich orgullós de tenir á casa qui sápiiga llegir per treurem de molts apuros... ¡Quín xicot més trem-pat!

Me sembla que aviat sabrá més que 'l mestre que l' ensenya... No us ho podéu *asfigurar*... Té molt cap... Ves, me fa por.

Jo crech que li haurém de posar travas, perque s' ho ha pres ab una *fuga* que, ja veuréu..., podria ocasionarli malas *resultas*.

Y 'l noy s' anava aplicant qu' era un gust.

Un dia, després d' haver *passat* tots los cartipassos de pals y ganxos, lo mestre va dictarli una carta, la qual relativament va escriurerla molt be: ab un carácter de lletra preciós, tant, que 'l mateix mestre va encarregarli que al arriivar á casa la ensenyés al seu pare, y al propi temps li doná un premi ab lo fi d' estimularlo al estudi.

Era un dissapte á las quatre de la tarde. En Ramonet, ab lo cartipás sota la xella, se dirigí vers la porteria de la fábriica á esperar al seu pare que plegués. No 's va fer e perar gayre.

Uns quants tochs de campana anunciaren á tots los treballadors que era l' hora de deixar la feyna, pera anar á cobrar la *setmanada* que tan noblement s' havian afanyat, y al moment, ab lo cap baix boy content y fent dringar en las mans quatre durets, aparegué en Cisco radiant d' alegría.

—¿Hont vas, Ramonet?— exclama somrihent al veure al seu fill.

—Vos he vingut á esperar pera ensenyarvos una cosa que hi fet á estudi,—contestá l' aixerit bordegás.

—¿Sí? .. Qué pressa deu portar. Au, aném cap á casa á sopar y després ja me la ensenyarás.

Y donantli la má se 'n varen anar cap á casa ahont desde las finestras se 'ls contemplava riallera la Munda. Al ser á dalt, després qu' en Cisco hagué entregat la setmanada á la seva dona, en Ramonet agafá 'l cartipás y li ensenyá la carta que 'l mestre li havia fet escriure.

—Mireu, pare, quina carta so escrit y quin premi m' ha dat lo senyor mestre perque l' ha trovada be..

—Si, fill meu?... Llegeixla: veyám qué diu—va interrompre espurnejantli 'ls ulls de alegría.

Lo nen se va posar á llegir ab la cantarella propia dels infants.

La Munda, mentres llegia, se 'l contemplava ab orgull, y en Cisco... ¡pobre! l' ánima se li escapava per la boca; s' hi encantava, seguia lo que 'l seu fill anava dihent... ho taral·lejava com un actor que l' apunta 'l consueta; tot ell vessava de goig; no podia aguantar més; lo cor se li exaltava de tant plaher com experimentava en aquells instantes, fins que sense deixar acabar al seu estimat Ramonet, agafantlo ab deliri y plorant á més no poguer, l' abressá, estampantli un sens fi de petons, exclamant fet un boig.

—¡Fill .. fill meu: aixís... aprén forsa, no vulgas esser un escarrás com lo teu pare.

Després va sopar, per cert molt depressa per l' angunia que tenia de anarho á contar als amichs del coro que tots los dissaptes se reunian en son propi local. Quan estigué l'est, caragolantne un de paper, va dir á ne 'n Ramonet:

—Au, avuy hem de celebrar los teus mérits. Cap á pendre un calent... Mira, Munda, nos empörtém la clau.

Al arriivar al local de la associació, no sabia cóm fer saber lo goig que experimentava.

—Ep, Miquel; porta un café per aquest *sabi* y un altre per mi, jo pago.

Tots los presents varen esclafi á riure.

—¿De qué riheu? va proferir en Cisco.

Si vejessou aquesta *baldufa*,—senyalant á ne 'n Ramonet, quinas cartas fa, prou quedariau ab un

pam de boca. Avuy me n' ha portat una que no hi ha més que mirar. ¿Vritat, noy?

Estich molt alegre, amichs meus. No sé lo que 'm passa... ploro y rich... No hi soch tot...

Aixó de pensar que ja tinch qui 'm llejirá la *Campana de Gracia* y m' enteraré de tot... Ja soch felís... tinch un *sabi* á casa... Aquest, lo meu fill que tan estimo... Si li pugués donar carrera, quin goig. Oh, soch pobre... ¡Qu' es trist ser pobre!

Qué poch duran los plahers. Quan vejém lo cel ras y esplenderós que 'ls ulls s' hi emmirallan, la tempestat l' entela ab sos núvols negrosenchs, enfosquint la fantasia que en somnis de ventura nos embriaga l' ánima; convertintse totas las nostras il·lusions que al lluny del lluny entre un espés teixit de boyras ovirém realizadas, en negras decepcions y tristors eternas.

Aixó li va passar al desgraciat Cisco; al bo de sas ditxas lo cel se li entenebrá. Lo seu fill, aquell aixèrit Ramonet que tant volía, als pochs dias d' haber escrit aquella carta que fou l' encant de tothom, com un aucellet extenuat per la fredor, va comensar á entristirse á entristirse, minvant la vermelló de las dugas rosellas que portava en las galtas, esgroguehit igual que una flor marcida:

—¿Qué tens, fill meu?:—la Munda ab amorositat y angunia preguntá al pobre angelet, al veurel tan tristó.

—Res, mareta.

—Tu no estás bo, ¿qué no 't trobas be?... Vols que aném á avisá al metje:

—No, ¿per qué?...

—Bueno; avuy no vagis á estudi ¿ho sents?

—Jo, si; jo hi vull anar...

—No ho vull de cap manera.

Y per més que sa mare insistí, era tanta la afició y la perseverancia que tenia ab los estudis que, malalt y tot, se 'n va anar á la escola sabuda la illissó com los demés dias.

Al vespre quan son pare va p'egar, la Munda li digué:

—Veyas, Cisco: 'l noy no fa gayre bona cara. Fem-li donar una mirada pel metje.

—No, pare; si estich bo—contestá desseguit en Ramonet, bo y llegint la *Doctrina Cristiana* de colzes sobre la taula del menjador.

—Si, dich, jo—replicá 'l seu pare.

—Mira, demá farás festa y 't quedarás al llit, no vull que després la cosa anés empitjorant.

Al endemá en Ramonet se quedá al llit tal com varen manarli sos estimats pares.

¡Pobret! arrupit, fret, ab la carona esgroguehida y 'ls llavis morats, presa d' una febre terrible, fins allavoras no va donarse per malalt.

Al arribar á l' hora de dinar, en Cisco ab la velocitat del llamp va correr á veurer cóm seguia lo fill del seu cor:

—¿Cóm te trovas, Ramonet? ¿qué 't fa mal? va preguntar-li ab dolçura.

—Tot, pare, tot.

Y desseguit se 'n va anar á buscar un metje 'l qual va declarar que 'l pobre malaltó tenia la verola.

No va equivocar-se 'l *galeno*. En Ramonet cada dia aná entristintse més, apagantse la veu y la seva vida com un llumet que agoti l' oli.

Sos pares, desesperats prometian per la salvació d' ell la sevas vidas, tot era inútil: lo pacient anava acabantse per moments, fins qu' un matí hermós y alegre, hoy cantant per l' espay los festívolos aucells y volejant las gayas papellonas per damunt las clavellinas que hi habian per finestras y balcons, lo malalt demaná á sos pares pera despedirsen:

—Adeu—los digué ab veu apagada... Me 'n vaig al cel... No ploréu que us hi esperaré...

—¡Fill! Ramonet, Ramonet—cridá en Cisco desesperat.

—Fill del meu cor—repetí la Munda presa de deliri, y 'l pobre nen agonisant ab veu ofegada:

—Adeu, adeu—repetía, mentres un vol d' angelets acompañats pe'ls cants dels festívolos aucells, y l' aleiteig de las gayas papellonas, se 'n pujavan la pura anima'ta de aquell fill que era 'l mirall y l' orgull de dos sers los més nobles y honrats, quedant en lo més terrible desconsol y ab lo recort de aquella primera carta.

IGNASI IGLESIAS.

II TARDORII

L' hivern s' atansa, m' aymia,
s' atansa l' hivern crudel;
ja aquells instants deliciosos
que 'ls dos passavam juntets
amagats sota 'l brancatje,
no podém passarne més;
puig ab sa dalla malehida
la tardor en un moment
deixará camps, prats y boscos
tot rasat, tot fet malbé.
Quan eix temps arribat sia
los dos al cel pregarém
aprop la llar ma estimada,
aprop la llar constantment
perque 'l bon Deu no permeti
que apagai lo foch inmens
que á nostres dos cors devora,
la fredor de tanta neu.

J. T. y R.

LA INVENTIVA HUMANA

Ó LA CANTANT ELÉCTRICA

Cada dia 's progressa més.

La inventiva humana no s' agota may (iqué s' ha de agotar!) la flama del génio es sempre més viva, més potent, més enlluhernadora; la humanitat va sent la seva via, endevant sempre, sense girarse may, presa de la febre del més enllá, d' un més enllá qu' atreu com l' abím y que més se va allunyant, com més aprop sembla.

Pero per aixó camina sempre adalera; lo progrés may s' atura... entoném, donchs, un himne al progrés!

Gloria, gloria al pogrés, gloria al génio
qu' ab sa flama ilumina als humans!...

Etcétera, etc...

¿A qué vé, dirán vostés, tot aquest entussiasme?

¿De qué se las héu?

—Ja veurán, m' atreviré jo á respondrels, si vostés m' ho permeten: cada vegada que tinch noticia de un invent nou, no sé, m' entra en tot mí un formigor, me venen unas ganas de donar vivas á t t y á tothom y d' entonar himnes d' alabansa al progrés, que, las veritat, tinch de desfogarme de una manera ó altra.

Aixó es lo que m' ha succuhit en lo present moment históric: que m' he entussiasmat y he tingut de desfogarme.

Are sembla que ja 'm trobo millor.

Com que no hi ha causa sense efecte ó *vice-versa*, ja que vostés coneixen l' efecte, es á dir: lo meu entussiasme, si no temés molestar, los hi explicaria la causa que l' ha motivat.

Son duas paraulas: ja veurán.

Vostés ja 's deuen haver adonat de que tots los adelantos y totas las cosas extranyas passan á New-York, que tal com se pronuncia vol dir *Niu y or*, es á dir: *Niu d' or*, per mica qu' un s' atreveixi á substituhir la *y* per una *d* apostrofada.

Perque aixó sí, 'ls yankees altra cosa no podrá ser; pero lo qu' es de richs *diuhen* qu' ho son molt.

Pero, en fi, si ho son que s' ho guardin y aném al fet de una vegada.

Los diaris de New-York, que son uns diaris que una mica aprofitats ne surtirian de cada un mitja dotzeneta de llensols de matrimoni, s' han ocupat extensament de una maravella escénica qu' está cridant l' atenció en un dels Edens-Concerts d' aquella gran metròpoli.

Se tracta de una *chanteuse* que 's presenta á cantar los seus *couplets* vestida de la manera més original que puguin imaginarse.

La tal artista, que ja haurán comprés qu' es francesa, ostenta un vestit (los hi recomano que no perdin cap detall de la descripció d' aq' el vestit,) tot ell atapahit de preciosos brodats de colors, ocultant entre sos capritxosos ramatjes infinitat de diminuts globets de llum eléctrica que varian de tó á voluntat de la persona que 'ls porta al demunt, produhint aixis la perfecta ilusió de que tot ella va cuberta de brillants, ja que fins entre 'ls cabells porta un bon número dels mentats llumets.

De modo que 'l públich diu que 's que la com qui veu llumenetas.

¿S' han fixat ben be en tots los detalls de tal vestit?

¿Y qué m' en diuhen d' aixó dels globets escampats per entre 'ls cabells?

Es senzillament piramidal.

No, lo qu' es á aquesta francesa ja 'ls dich jo que l' han ben guarnida!

Y tot aixó encara no es res. Lo gran está en lo mecanisme que 's necessita pera produhir tots aquells brillants... elétrichs

Vostés se deuen pensar que 'l procediment empleat es cosa complicadíssima: donchs s' enganyan.

Com tot lo gran, com tot lo sublim, es de una sensil' es encautadora.

Mlle. X... (no sé 'l seu nom y creguin qu' ho sento) porta 'l calsat de metall brunyit, en quals telons van colocats los acumuladors elétrichs.

Y vagin *acumulant* maravellas.

Com la artista se mou contínuament, l' efecte de tan fantástica com variada combinació de llums, es com se compendrà prodigiós y fascina de debó.

Sobretot si l' espectador no porta lentes fumats.

Are uneixis á lo explicat que la cantant posseheix la cara més sugestiva que puguin imaginarse y que canta ab una gracia y una intenció imponderables y 's compendrà facilment lo fanatisme qu' ha despertat entre 'ls yankees, ja de si aficionats á tot lo extraordinari.

Inútil dir que 'l succés ha sigut *épatant*, més encare: *abracadabrant*!

Y reparin qu' aquestas cosas que á un home 'l deixan parat, sempre passan als Estats Units y reparin també ab quina sollicitud nos ho contan los diaris d' aquella terra!

¡Quina terra aque'la!

¡Y quín progrés!

D' allá es d' ahont nos vé tota la civilisació.

Y 'ls *ca-nards*, moltes vegadas.

JUST ALEIX.

L' AMOR PELS CARRERS

Angel, Aucell, Flor hermosa,
radiant *Aurora*, ma *Estrella*,
Rosa de olorós *Rosal*,
cándida y tendre *Donzella*;
Primpesa, de lo meu cor,
Amalia, preciosa nena,
fa temps que 'l *Bon deu* Cupido
me ha lligat ab tu ab *Cadena*.
Escolta, que 't vull contá
la pena que á n' mí 'm *Mata*,
que molt la *Salud* me *Mina*,
cosa per mi molt poch grata.
Desde 'l dia que 't vegí
que ja he perdut l' *Alegria*,
més *Groch* que l' *Oli* (1) jo estich
anyorant la *Vicaria*.
Mes que *Plata* d' *Argenter*
ets amable, nena mona,
y en quant á *Sal* te asseguro
no n' hi ha tanta á *Cardona*.
Estimam, donchs, tant com jo
que t' estimo ab gran desfici;
segons los *Meljes* han dit
me farás perdre 'l *Judici*.
Si *Pietat* tens de mos prechs,
jo podré ser molt felis,
y saltaré de un sol *Bol*
del *Infern* al *Paradis*.
La *Mercé* que jo 't demano
es que m' aymis ab passió,
perque prompte 'ls *Capellans*
consagrin la nostra *Unió*.
Per Deu, no 'm donguis *Carbassa*,
tingas un xich d' indulgencia,
per *Sant Antoni* no 'm deixis
á la *Lluna* de *Valencia*.
Si semblant *Mico* tu 'm dabas,
sens *Duple* jo 'm mataria,
puig no podria sofrir
tal desgracia ni *Miljdia*.
Y 'm faré un cap *Nou* tirantme

(1) Parlo del oli usual, perque 'l pur no té color.

á dins d' una *Claveguera*,
 ó be dintre un *Pou* ben a mple,
 ó d' en *Malla* en la *Riera*
 ó be contra las *Parets*
 ó en una *Roca* escarpada
 ó be menjantme ab molt gust
 una *Fruita* envenenada
 y si 's dona 'l fatal cas
 que la *Seca* (1) á mí 'm perdona,
 jo viuré sempre tan trist
 com *Lleó* sense *Lleona*.
 En *Cambi*, si 'm correspons
 y m' estimas ab follia,
 t' haig de comprar un *Pom d' or*
 en alguna *Argenteria*.
 Espero, bella nineta,
 m' estimarás ab deliri:
 no 'm vulgas al *Hospital*
 ni menos al *Cementiri*.

JOAN MANUBENS VIDAL.

Servey de fora.

ARENYS DE MAR.—Lo diumenje passat á la nit tingué lloch en lo teatro públich de aquesta vila una funció, la que segons lo cartell era extraordinaria.

Debia comensar la funció ab una pessa de música «Sras. Bullas» cantada per lo coro *La Esperanza* de aquesta vila, pero se suspengué *con permiso de la autoridad y causas ajenas á la empresa...*

No m' ocuparé de la execució de la tragedia *Para tal culpa tal pena*, ja que tots desempenyaren be sos papers, principalment la simpática senyoreta Carme Planas que fou bastant aplaudida.

Lo cant dels doctors de la sarsuela *El Rey que rabió* deixá satisfet al públich y mes li hauria deixat, si la empresa hagués correspost al bon zel dels coristas, vestintlos ab més propietat.

Una prometensa fou la sarsuela fi de festa y lo plat més suculent del programa. En la execució tots estigueren acertats en sos papers, principalment la dita senyoreta Planas, que ab sa naturalitat obtingué aplausos, com també lo Sr. Barangé, que lluhí una vegada més sa vis cómica.

Resúmen. Programa no cumplert; aficionats bé, y la empresa creyentse que eram pels Ignocents.

Al Ateneo se enseja la sarsuela en 3 actes *El Relámpago*. En son temps ja 'ls ne posaré al corrent.

M.

VILANOVA Y GELTRÚ.—En lo teatro Principal se han verificat las *seratas d' honore* de la simpática actriu D.ª E. Cufi y la del director de la companyia D. E. Serradó.

Ab molt acert escullí lo primera lo preciós drama *La Dama de las Camelias*. La beneficiada en lo paper de protagonista tingué moments inspirats, brodant algunas escenas ab detalls dignes de una eminencia del art escénich. Si en algunas decaygué, fou degut á la falta que freqüentment li hem notat de distreures en escena. La juguina *Una senyora sola* ab que acabá la funció, obtingué acertat desempenyo per part de la Sra. Cufi y lo Sr. Llibre.

(1) La Mort.

Lo Sr. Serradó elegí lo drama caballesc *Los amantes de Teruel*. Lo beneficiat en lo protagonista, bastant regular pero donant escás relléu en moltes escenas al briós personatge que representava. Desenganyis, Sr. Serradó... y molts altres, los verdaders artistas no únicament deuen cuidar-se dels versos. Per fi de festa s' estrená lo juguet cómic del Sr. Llibre *Sense argument!* La obreta en'retingué agradablement al públich.

Los beneficiats, especialment la Sra. Cufi, obtingueren generals aplausos. La concurrencia numerosa.
S. P.

REUS.—Continuan ab gran entusiasme per part del públich las representacions de la sarsuela *El Rey que rabió* alternant ab las de *El mismo demonio*, l'estreno de *Las Campanadas*, que també fou rebuda ab aplausos y *El juramento* en la que molt se distingiren las senyoras Nalber, Sela, lo barítono Sr. Grajales y lo Sr. Martinez en lo paper de «Peralta.»

LL. S.

A MA CARDINA

Cardina, la més pintada,
 fes que ointne ta cantada
 trovi un consol mon amor,
 puig ta veuheta divina
 m' apar que n' es de la nina
 robadora de mon cor.
 Me recorda ta cantúria
 los jorns que per la boscúria
 ab m' aymía passejant,
 'navan per entre l' arbratje
 las aus de ton rich plumatje
 melodiós himne entonant.
 Mon penar calma, aucelleta,
 que la hermosa donzelleta
 á altre home tant sols ha aymat,
 mes encar' mon cor l' adora:
 llensa ton cant, au canora,
 recordant aixís mon fat.

FRANCESCH TORRES.

Teatros locals

Principal.—Dimecres se representá *Don Alvaro ó la fuerza del sino*, exhibintse algunas decoracions del escenógrafo Amali Fernandez.

Res dirém en quant á la execució de la obra perque es la música de sempre: tot alló son focs artificials: una colecció de cohets ab explosió al final de la tirada y parin de contar.

No obstant hi ha gent á qui agrada 'l sistema y fins l' aplaudeix.

Es qüestió de gustos.

Liceo.—*Il vascello fantasma*, que 's cantá dimecres passat, obtingué un bon desempenyo per part de tots los seus intérpretes. Se pot ben dir que tota la representació va ser per elis un éxit continuat.

Varen fer lo seu debut lo barítono Sr. Blanchart y lo baix Sr. David que 's vegeren molt aplaudits durant lo transcurs de la ópera.

La primera tiple Sra. Arkel y lo tenor Sr. Colli cantaren ab *amore* la seva part, sobressurtint la primera qu' ab justiciá 's feu aplaudir en diferents oca-sions.

Los coros y la orquesta 's portaren molt be, acreditant la pericia del director Sr. Mugnone.

La empresa anuncia l' ópera *Orfeo* que tants grats recorts deixá als amants de la bona música quant se cantá en lo Teatro Líric.

Romea.—No hi ha hagut cap novetat digne de mencionarse. Encare que algo prematurs, han comensat ja 'ls beneficis dels actors, haventse efectuat fins are en las nits dels divendres. Per ahir estava anunciat lo de la Sra. Parrenyo qui, á mes de un drama, teia anunciada la sarsuela catalana *Los dos milions*, molts anys fa no rep esentada.

Dimars que vé estreno de la comedia en tres acts *Lo mohiment continuo*, original de D. Ramón Bordas

En lo número próxim ne donarém compte.

Novetats.—Dilluns se doná una funció de honor dedicada á D. Joseph Feliu y Codina, autor del drama *La Dolores*, qual éxit va en augment cada dia.

Lo teatro 's vegé plé de una escullida concurrencia qu' aplaudí las situacions més culminants de la obra y obligá al autor á surtir á la escena després de tots los actes.

Lo Sr. Feliu y Codina va ser objecte al final del drama de una entussiasta ovació, durant la qual li foren presentats diferents regalos ab que 'l varen obsequiar los seus amichs y admiradors.

No arrivém á temps pera parlar del estreno de la humorada *La Lanterna mágica*, original del reputat escriptor C. Gumá, per qual motiu ho deixém per la setmana entrant.

Tivoli.—Tots bons, grácias.

Eldorado.—Ab éxit satisfactori debutá di-sapte passat la nova companyia de sarsuela, quals artistas la major part d' ells eran ja coneguts de nostre públich. Se varen presentar per primera vegada la se yora Cubas que posseheix una bonica veu, lo Sr. Los Santos, qu' en la jota de *Los baturros* obtingué una ovació y lo Sr. Alonso, que va ser igualment ben rebut.

Dimars s' estrená la sarsuela *La Czarina*, lletra de J. Estremera, música del mestre Chapí

La nova obreta, que s' aparta per complert del género flamench que fins are 'ns h'in anat enviant de Madrid y del qual per fortuna se n' ha cansat ja 'l nostre públich, conté un argument si bé algo pica-resch, molt ben dissimulat per la ben desenvolupada trama y per la xistosa prosa ab que está escrita.

La música del mestre Chapí es en general apropiada á la obra, sobressurtint un coroy un quarteto que hi hagué necessitat de repetir.

En la execució s' hi distingiren las Sras. Cubas y Huertas y los Srs. Palmada y Sanjuan.

Al final de la sarsuela 'l públich demaná los noms dels autors.

Per un d' aquestos dias hi ha anunciat l' estreno de la sarsuela *El gran capitán*.

Calvo-Vico.—La comedia de mágica *Batalla de Ninfas* atragué un públich número á aquest teatro, públich que aplaudí las principals escenas de la obra y las peripecias qu' en ella s' hi desenvolupan.

L' espectacle va ser ben presentat y 'ls actors va ren fer per la seva part tot lo qu' hi van sapiguer.

Circo Ecuestre.—La pantomima *Juan Garín, el hermitaño de Montserrat* va sostenirse en lo cartell que es un gu-t. Vritat es que l' espectacle resulta vistós y que tots los artistas que hi prenen part treval'an ab verdader carinyo, distintintse 'l Sr. Davisso que representa 'l protagonista, y 'ls dos clowns.

Dimars debutaren los qua're germans Secchi que varen ser molt aplaudits per los difícils trevalls que executan en lo trapeci.

Circo Español Modelo.—Las funcions que dona en los dias festius se veuen sumament concorridas, obtenint molts aplausos tots los artistas de la companyia, entre 'ls que despuntan l' equilibrista Mr. Chalet, la funámbula Miss Ballarelli, Mr. Loup y los excéntrichs musicals jermans Jiménez.

Al final de cada funció 's representa una graciosa pantomima.

LABRUGUERA.

Societats Recreativas

ROGER DE FLOR.—En la funció de diumenge últim, se posá en escena la divertida comedia dels Srs. Mirabent y Mestres, *Contens y enganyats*, obtenint aplausos las Sras. Paulina, Lucia y los Srs. Casanovas y Claramunt

L' AFRICANA.—Diumenge al vespre doná una de las funcions de costúm, formant part del programa la popular sarsueleta *Celos de un rey*. Varen estar acertats las Sras. Tarés y Vila y los Srs. Amores, Blanes y Blasi.

NIU GUERRER.—Aquesta popular societat ha vist premiats sos trevalls ab la gran concurrencia que ha desfilat per las fantásticas covas del panorama. Tant ho sigut aixís, que diumenge passat, dia senyalat pera la clausura, la Junta prengué l' acertat acort de prorrogar una setmana més la visita, y á jutjar per la numerosa concurrencia que tots aquets dias ha continuat visitantlo, creyém que si per falta d' ella tingues de tancar-se, n' hi hauria per dies.

Es la millor prova del éxit que ha coronat tal empresa.

J. XIMENO.

QUART CONCURS

(BASES PUBLICADAS EN LO NÚMERO 41)

Llista d' articles rebuts

1, *Visca la llibertat*; lema, *Vivir en cadenas—qu' triste vivir...*—2, *Lo carter*; lema, *Cinch c'ntims*.—3, *Las trifulgas de la Pona*; lema, *¡Ja m' ho pensava!*—4, *¡A ral, a ral!*; lema, *Qui me 's acaba*—5, *Un desen-gany*; lema, *Lo meu pare sempre ho deya*.—6, *L' actor còmic*; lema, *¡Ara si que ho comprench tot!*

Novas

En lo saló de descans de un teatro de Nuring crida l' atenció, un quadro, ab rich march de pelux que taica las observacions següents:

«AVIS. Vulgaritats que no deuen consentir-se en aquest teatre:

Entrar a la sala fent soroll y ab lo cap cubert, un cop alsat lo teló.

Los sombreros de las señoras.

Incomodar als concurrents.

Preguntar l'argument al vellí del costat ó explicar-lo sense que li demanin.

Deixarse los gemelos del un á l'altre.

Seguir lo compás, ab lo peu, bastó, etc.

Taral-lejar la música.

Tractar de negocis en veu alta.

Dormirse.

Aplaudir avans de acabada la relació ó pesa de música.

Sortir avans de tirar teló, donant prova de mal gust y poca consideració als artistes.

Y plantificarse á la porta obstruhint la sortida.»

¿No 'ls sembla que lo tal *quadret* no hi faria cap mal paper en los teatros de per aquí?

Lo próxim dimecres per la nit, ab motiu de ser la festa major de la vehina població de Sant Andréu de Palomar, en lo «Cassino Andresense» se posará en escena la xistosa comedia «*La missa de dotze*» de nostre company Ignasi Iglesias, estrenantse una decoració de carrer deguda al pincell del mateix.

Lo poema dramátich de D. Frederich Soler *Jesús ó la divina tragedia* que taut cridá la atenció quan l'any passat se 'n doná lectura en lo Centre Catalá, será posat en escena en un dels principals teatros de aquesta ciutat. Tracta de representarse ab gran propietat y esplendides.

Lo dilluns de aquesta setmana estigué en aquesta capital l'empresari del teatro Principal de Zaragoza, pera presenciar una representació del aplaudit drama «*La Dolores*» al objecte de posarlo en aquella capital á la major brevetat possible.

En honor del Sr. Feliu y Codina tingué lloch dilluns passat un banquet en lo restaurant de Fransa, ab motiu del éxit obtingut per lo preciós drama *La Dolores*.

A la festa hi assistiren lo bo y millor de nostras classes socia's.

Se pronunciaren numerosos y escullits brindis.

Lo Sr. Feliu se sentí conmogut per las mostras d'apreci de que fou objecte per part de sos amichs y admiradors, donantlos las gracias ab sentidas paraulas.

S'ha publicat lo tercer y últim volúm de la novela *La Febre d'or*, del reputat novelista D. Narcís Oller.

Enigmas

XARADA

Si la música coneixes,
 lector, veurás ma primera,
 y es també un pronom qu' impera,
 si gramatica llegeixes.
 Per un qu' esta indigestat,
 es dos un preservatiu
 que l'herbolari prescriu
 y que molts cops has usat.

Ma tercera repetida
 s'aplica á tota persona
 qu' encara que maca ó bufona,
 no te una regular mida.
 Lo meu tot, en temps de fet,
 portan las donas y neus
 de dos en dos, ¿qué comprens?
 Callém, per si acás ho has tret.

E. RIERA MATEU.

TARJETA

PERE DIS

RU A

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas un poble catalá.

A. LLEONART.

ENDAVINALLA

Dono gust á qui li agrado
 y torment segons á qui;
 marejant á més de quatre
 s'han acostumat ab mi.

J. D. DOMENECH.

INTRINGULIS

Buscar una paraula que anantli trayent cada vegada una lletra del darrera, dongui: primera, carrer de Barcelona; segona, eyba de manya; tercera, part del cos huma, y quarta, consonant.

M. C. MPANYÀ.

GEROGLIFICH

Actes × Actes

L I

:: E Dilluns, I dimars.

KU-YING.

Las solucions en lo próxim número.

AVIS

Tots quants envihin las solucions de tots los Enigmas de aquest número, tindran obció al premi consistent en sis lámimas, per lo qual s'estableixen las següents condicions: S'admetrán las solucions desde la sortida del número fins á las cinch de la tarde del dilluns. Cada *plech*, contenint ditas solucions, se li donará lo número d'ordre de sa presentació. A las set de la tarde del dit dilluns se verificará un sorteig y lo *plech* qual numero resulti premiat, aquell haura obtingut lo premi.
 Cada *plech* deu anar acompanyat de unas cubertas de aquest número.

Solucions als Enigmas insertats en lo número 41.

ENDAVINALLA.—*Campana*.

TARJETA.—*La Baldróna*.

MUDANSA.—*Manola-Manela-Manila*.

CONVERSA.—*Reus*.

GEROGLIFICH.—*Com m's festes menos dias de treball*.

23 foren los *plechs* rebuts ab las solucions, baix l'ordre següent:

1, Anton Martí.—2, Salvador Sastre.—3, Pau Camándulas.—4, Daniel Jové.—5, Joan Garin.—6, Esteve Calari.—7, Ramonet.—8, A. Lleonart.—9, Juli Torres.—10, Un arenyenche.—11, J. Aben Mundivals.—12, E. Vinyas.—13, Eoch Roca.—14, Francisco Corbella y Vilar.—15, A. Casas y Tersos.—16, A. Fontserola.—17, A. Vilas Banús.—18, Cintet Barrera y Cargol.—19, Joseph Garcia Suarez.—20, Lluís Vioia.—21, Candi Castells.—22, Jaume Saladrigas.—23, Antonet Tabir.

Verificat lo sorteig resulta afavorit lo número 18, que correspon al *plech* firmat per Cintet Barrera y Cargol.

Correspondencia

Macari, Joseph Falco, Martí Collell, Ramon Fredulich, J. Castells, Jaumet Tarrida, Remeys, Sertori, J. Matias Format, Nen Bufó, E. Saladrigas, Solrac Itram, B. Rujaca, R. Ribó, S. Pla Salarichs y Ramon Palos: no va prou be lo qu'han enviat.

P. Gayarrete, Castellet, C. Soler, Joseph Garcia Suarez, E. Comas, Fontserola: anirá alguna cosa.

Ramon Soroll es un género passat de moda.—L. Cristiá, lo qu'envia sembla moro.—Carlos Torres, tant sols un cantar.—Poca Pena, ja 's coneix que no 'n te gayre.—M. S. U., veurém en altra cosa.—Joseph Falp, ho anira veyent; envihi.—Just Pahisa, no va prou be.—Lluís Marinelli, lo preu de la colecció completa es quatre pessetas: enteris del anunci de la tercera plana de las cubertas.—Joan Manubens Vidal, alguns epigramas.—S. P., algunas «Definicions».—Carlos Martí, gracias, l'assumpto del article es bouche, pero poch treballat.—J. T. R., te poca novetat.—Lluís Vioia, la «Conversa».—Sebastia Sumis, veurém d'aprofitarho.—Euladi Tusell, es poch correcte.—Joseph Rafecas, es género denunciabile.—Romeu Comensal, es desgarrat.—Salvador Justi, anirá.—C. Martí Fernandez, no es nou.—Joan Canet, es difícil arreglarli.—M. Genis, aniran l'epigrama y l'cantar.